

DET KONGELEGE ARBEIDS-
OG ADMINISTRASJONSDEPARTEMENT

St.meld. nr. 42

(2002–2003)

Om ILOs 90. internasjonale
arbeidskonferanse i Genève,
3.–20. juni 2002

Innhold

<p>Arbeidskonferansen, juni 2002</p> <p>Fremlegging for Stortinget av vedtak gjorde på Arbeidskonferansen</p> <p>1 Protokoll til konvensjonen om tryggleik og helse i arbeidslivet frå 1981</p> <p>2 Rekommandasjon om liste over sjukdommar knytte til yrkesutøving og om registrering og melding av arbeidsulykker og yrkessjukdommar</p> <p>3 Høyring</p> <p>4 Arbeids- og administrasjons- departementet si vurdering</p> <p>5 Rekommandasjon nr. 193 om fremjing av samvirkeforetak</p> <p>6 Høyring</p> <p>7 Arbeids- og administrasjons- departementet si vurdering</p>	<p>5</p> <p>5</p> <p>6</p> <p>6</p> <p>6</p> <p>7</p> <p>7</p> <p>8</p> <p>8</p>	<p>Vedlegg</p> <p>1 Recommendation No. 193 concerning the Promotion of Cooperatives</p> <p>1 Rekommandasjon nr. 193 om fremme av samvirkeforetak</p> <p>2 Protocol to the Occupational Safety and Health Convention, 1981</p> <p>2 Protokoll til konvensjonen om sikkerhet og helse i arbeidslivet, 1981</p> <p>3 Recommendation concerning the List of Occupational Diseases and the Recording and Notification of Occupational Accidents and Diseases</p> <p>3 Rekommandasjon om listen over yrkessykdommer og registrering og melding av arbeidsulykker og yrkessykdommer</p>	<p>9</p> <p>9</p> <p>19</p> <p>19</p> <p>24</p> <p>24</p>
--	--	---	---

DET KONGELEGE ARBEIDS-
OG ADMINISTRASJONSDEPARTEMENT

St.meld. nr. 42

(2002–2003)

Om ILOs 90. internasjonale arbeidskonferanse i Genève, 3.–20. juni 2002

*Tilråding frå Arbeids- og administrasjonsdepartementet av 20. juni 2003,
godkjend i statsråd same dagen.
(Regjeringa Bondevik II)*

Arbeidskonferansen, juni 2002

innleiing

Departementet legg med dette fram melding om ILOs 90. internasjonale arbeidskonferanse i Genève 3.–20. juni 2002.

Meldinga gir ei kortfatta oversikt over dei viktigaste sakene som blei drøfta på konferansen, og dei vedtaka som blei gjorde.

Meldinga inneheld vidare ei tilråding til korleis Noreg skal stille seg til spørsmålet om ratifikasjon av protokollen om tryggleik og helse i arbeidslivet, samt informasjon om rekommandasjon nr. 193 om fremje av samvirkeføretak og rekommandasjon nr. 94 om ulykker og sjukdommar knytte til yrkesutøving.

konferansen

Konferansen sette ned ein eigen komité som hadde ein generell diskusjon om den uformelle sektoren.

I 1998 vedtok ILO ei prinsippfråsegn om grunnleggjande rettar i arbeidslivet. Eit viktig ledd i oppfølginga av fråsegna er utarbeidinga av ein årleg global rapport om grunnleggjande prinsipp og rettar. Rapporten for 2002 hadde tittelen «Ei framtidig utan barnarbeid». Det var full semje om at kampen mot barnarbeid må ha høgste prioritet. Det

var brei støtte til ILO sitt handlingsprogram på dette området.

Det blei vedteke ein resolusjon om trepartssamarbeid i ILO.

Generaldirektør Somavia lova å setje av økonomiske ressursar for å opprette eit fond for å fremje sosialt vern i dei palestinske områda.

Konferansen valde nytt styre for ILO for treårsperioden juni 2002 – juni 2005. Noreg blei valt inn på ein ordinær plass i styret på regjeringssida. Norges Hovedorganisasjon blei attvald til ein ordinær styreplass på arbeidsgivarsida.

Desse tre statane blei førte opp under ein særskild paragraf i komitérapporten for grove brot på grunnleggjande konvensjonar om organisasjonsfridom og tvangsarbeid: Etiopia, Sudan og Venezuela.

Situasjonen i *Myanmar* (Burma) blei – som året før – drøfta særskild. Bakgrunnen er den alvorlege mangelen på gjennomføring over mange år, av ILO-konvensjon nr. 29 om tvangsarbeid.

2 Framlegging for Stortinget av vedtak gjorde på Arbeidskonferansen

I samsvar med artikkel 19, punkt 5 og 6 i konstitusjonen for Den internasjonale arbeidsorganisasjonen blir den engelske teksten for protokollen og

for rekommandasjon nr. 193 og rekommandasjon nr. 194 lagt fram for Stortinget saman med norsk omsetjing av instrumenta, sjå vedlegg.

I denne samanhengen blir det gjort greie for korleis Noreg stiller seg til vedtaka, og det blir orientert om norsk lovgiving og praksis på området.

2.1 Protokoll til konvensjonen om tryggleik og helse i arbeidslivet frå 1981

Protokollen er utarbeidd med utgangspunkt i ILO-konvensjon nr. 155 om tryggleik, helse og arbeidsmiljø frå 1981. Konvensjonen blei ratifisert av Noreg i 1982.

Formålet med protokollen er å fremje harmonisering av registrerings- og meldeordningar og statistikk over sjukdommar og ulykker knytte til arbeidslivet. Det er høve til å gå lenger i å påleggje registrerings- og meldeplikt og føring av statistikk enn det som følgjer av protokollen, så lenge registra og statistikken blir ført på ein slik måte at samanlikningsgrunnlaget mellom dei ratifiserande statane ikkje blir øydelagt.

2.2 Rekommandasjon om liste over sjukdommar knytte til yrkesutøving og om registrering og melding av arbeidsulykker og yrkessjukdommar

Rekommandasjonen viser til ILO-konvensjonane nr. 155 om tryggleik, helse og arbeidsmiljø, nr. 161 om bedriftshelseteneste og nr. 121 om yrkesskade-trygd. Dei to sistnemnde konvensjonane, om bedriftshelseteneste og yrkesskadetrygd, er ikkje ratifiserte av Noreg.

Rekommandasjonen inneber ein internasjonal standard for registrering og melding av ulykker og yrkesrelatert sjukdom, ei oppdatering av lista over sjukdommar knytte til yrkesutøving, og dessutan ein mekanisme for å oppdatere lista over sjukdommar knytte til yrkesutøving.

2.3 Høyring

Både instrumenta har vore på høyring. Nedanfor er det gitt utdrag av fråsegner frå Sosialdepartementet, Direktoratet for arbeidstilsynet, Landsorganisasjonen i Norge, Næringslivets Hovedorganisasjon, Kommunenes Sentralforbund og Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon. Spørsmåla har òg vore drøfta i Den norske ILO-komiteen.

Høyringsfråsegner:

Direktoratet for arbeidstilsynet

Direktoratet meiner at norsk lovgiving og praksis ikkje er i samsvar med alle dei krava som er komne til uttrykk i protokollen. Hovudskilnaden mellom norsk rett og forpliktingane etter protokollen er at det etter protokollen vert kravd at farlege hendingar og ulykker i samband med arbeidsreiser blir registrerte og melde, og at det blir ført og offentliggjort statistikk over slike hendingar. Dette er noko som ikkje vert kravd etter norsk rett. Desse forpliktingane må derfor innarbeidast dersom protokollen skal ratifiserast. Formålet med protokollen er å fremje harmonisering av registrerings- og meldeordningar og statistikkar over sjukdommar og ulykker knytte til arbeidslivet. Noreg kan dermed gå lenger i å påleggje registrerings- og meldeplikt og føring av statistikk enn det som følgjer av protokollen, så lenge registra og statistikkane blir ført på ein slik måte at samanlikningsgrunnlaget mellom dei ratifiserande statane ikkje blir øydelagt.

Sosialdepartementet

Sosialdepartementet slår i si høyringsfråsegn fast at protokollen ikkje er i samsvar med norsk rett. Dei har også støtte i dette frå Rikstrygdeverket.

Sosialdepartementet viser til det utvalet – som professor Asbjørn Kjønstad for tida leier – som skal greie ut den framtidige organiseringa av yrkesskadeordninga i Noreg. Sosialdepartementet tilrår at spørsmålet om norsk oppfylling/ratifisering av protokollen vert stilt på nytt etter at forslaga frå yrkesskadeutvalet ligg føre.

Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)

NHO registrerer at norsk lovgiving og praksis i dag ikkje er i samsvar med dei krava som er komne til uttrykk i protokollen. Artikkel 3 i protokollen definerer mellom anna arbeidsgivaren sitt ansvar for å «registrere arbeidsulykker, yrkessjukdommar og – i aktuelle tilfelle – farlege hendingar, arbeidsreiseulykker og tilfelle av sjukdom som kan mistenkjast for å ha samband med yrkesutøving». «Farleg hending» og «arbeidsreiseulykke» er i dag ikkje omfatta av registreringsplikta etter arbeidsmiljølova § 20. Norsk rett krev heller inga meldeplikt for «farlege hendingar» og «arbeidsreiseulykker». Vidare inneheld norsk rett ingen klart uttrykte reglar om føring og bruk av register og om maksimums- og minimumstider for oppbevaring av registra.

NHO meiner at Noreg ikkje bør gå inn for å

oppfylle krava i protokollen og tilrådingane i rekommandasjonen. Mellom anna ser dei det slik at «arbeidsreiseulykker», det vil seie ulykker på reise eller frå arbeid, er utanfor arbeidsgivaren sin kontroll og arbeidsgivaren sitt ansvar, og såleis vil vere vanskelege å innrapportere.

Rapportering – «som det måtte passe» – av arbeidsreiseulykker vil innebere ei tilpassing til den praksisen som allereie er etablert i dei einskilde medlemslanda, men det vil vere usikkert kva handlingsfriheit dei medlemslanda som både har ratifisert konvensjonen og godkjent protokollen, vil ha.

Når det gjeld rekommandasjonen tilrår NHO at Noreg ikkje bør gå inn for å oppfylle tilrådingane i rekommandasjonen.

Landsorganisasjonen i Norge (LO)

Landsorganisasjonen i Norge viser til at den norske lovgivinga og praksisen ikkje er i samsvar med dei krava som er komne til uttrykk i protokollen. Dei viser i denne samanhengen til dømes til at «arbeidsulykker» ikkje er inkludert i det norske regelverket. LO meiner at Noreg bør oppfylle krava i protokollen. Når det gjeld rekommandasjonen meiner LO at Noreg bør oppfylle dei krava som er sett fram i tilrådingane.

Kommunenes Sentralforbund (KS)

Kommunenes Sentralforbund finn at intensjonane i protokollen og i norsk lovgiving i hovudsak samsvarer. Ved at kvart land sjølv utformar detaljane, blir regelverket meir tenleg, og dermed sikrar ein legitimiteten overfor partane i arbeidslivet. At styresmaktene i samråd med partane i arbeidslivet skal utarbeide retningslinjer, krav og prosedyrar, meiner KS er i tråd med ei ønskeleg arbeidsform. KS rår såleis til at Noreg ratifiserer protokollen.

Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon (HSH)

Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon rår ifrå ratifisering av protokollen. Protokollen pålegg arbeidsgivaren å registrere og rapportere såkalla «arbeidsreiseulykker». Dette er ulykker som skjer utanfor arbeidstida og arbeidsplassen, og som arbeidsgivaren dermed vanskeleg kan ha oversikt over.

HSH viser til den utgreiinga Kjønstadutvalet arbeider med når det gjeld den framtidige organiseringa av yrkesskadeordninga i Noreg, og meiner at spørsmålet om ein ratifikasjon av protokollen bør vente til utgreiinga er behandla.

Den norske ILO-komiteen konstaterer at protokollen ikkje er i samsvar med norsk rett. Hovudskilnadene er at det etter protokollen vert krevja at farlege hendingar og arbeidsreiseulykker blir registrerte og melde, og at det blir ført og offentleggjort statistikk over slike hendingar. Vi har ikkje tilsvarende krav i norsk lovgiving.

Komiteen tilrår at diskusjonen om Noreg bør ratifisere protokollen eller ikkje, bør utsetjast til etter at yrkesskadeutvalet (Kjønstadutvalet), som greier ut den framtidige organiseringa av yrkesskadeordninga i Noreg, har lagt fram si innstilling.

Komiteen ber om at Arbeids- og administrasjonsdepartementet oppmodar Sosialdepartementet om å ta med protokollen og rekommandasjonen i si oppfølging av innstillinga frå yrkesskadeutvalet.

2.4 Arbeids- og administrasjonsdepartementet si vurdering

Arbeids- og administrasjonsdepartementet viser til høyringsfråsegnene som synar at protokollen ikkje er i samsvar med norsk rett. Hovudskilnadene er at det etter protokollen krevst at farlege hendingar og arbeidsreiseulykker skal registrerast og meldast, og at det skal førast og offentleggjerast statistikk over slike hendingar.

Departementet finn ikkje grunnlag for å tilrå ratifikasjon av protokollen, og legg til grunn at yrkesskadeutvalet tek protokollen med i vurderinga i si utgreiing om den framtidige organiseringa av yrkesskadeordninga i Noreg. Det same gjeld for spørsmålet om oppfyljing av rekommandasjonen.

2.5 Rekommandasjon nr. 193 om fremjing av samvirkeføretak

Rekommandasjonar vert berre lagt fram for Stortinget til orientering. Det blir difor berre gitt ei kort orientering om innhaldet i rekommandasjonen og forholdet til norsk lovgiving og praksis.

Nedanfor gir vi att utdrag frå høyringsfråsegner frå Justisdepartementet, Næringslivets Hovedorganisasjon og Landsorganisasjonen i Norge/Handel og Kontor. Rekommandasjonen har òg vore drøfta i Den norske ILO-komiteen.

ILO vedtok i 1966 ein rekommandasjon, nr. 127, om samvirke. Rekommandasjonen retta seg mot utviklingsland. Formålet med rekommandasjon nr. 193 om samvirkeføretak er å få utarbeidd eit nytt instrument med tanke på samvirke i alle land i lys av utviklinga etter at rekommandasjon nr. 127 blei vedteken i 1966.

Rekommandasjonen inneheld føresegnar om

kva type føretak rekommandasjonen konkret rettar seg mot, det vil seie om kva eit samvirkeføretak er, kva for politiske rammer samvirkeføretaka skal operere innanfor, og korleis den offentlege politikken til fremje av samvirkeføretak skal gjennomførast.

2.6 Høyring

Justisdepartementet uttaler at etter det utkastet til rekommandasjon som ligg føre, skal styresmakterne hjelpe til med å fremje samvirkelag på eit vidt spekter av livsområde. På den andre sida har ein generelt valt formuleringar som synest å gi eit relativt vidt tolkingsrom når det gjeld å fastlegge omfanget av «pliktene». Formuleringane synest også generelt å gi styresmakterne eit vidt spelrom med omsyn til val av verkemiddel, mellom anna om ein skal nytte lovgiving eller styringsverkemiddel av ikkje-rettsleg art.

Justisdepartementet viser vidare til at Samvirkelovutvalet den 5. mars 2002 la fram si utgreiing NOU 2002: 6 «Lov om samvirkeføretak». Utvalet tilrår at det blir vedteke ei allmenn samvirkelov, og har utarbeidd forslag til ei slik lov. Justisdepartementet kan ikkje sjå at utkastet til rekommandasjon inneheld forslag som skaper problem i forhold til gjeldande norsk samvirkerett eller i forhold til lovforslaget frå Samvirkelovutvalet.

Departementet peiker på at det kan sjå ut som om norsk banklovgiving ikkje er i samsvar med utkastet. Forretningsbankar kan i Noreg berre etablerast som aksjeselskap eller som allmennaksjeselskap, jf. lov av 24. mai 1961, nr. 2, om forretningsbankar § 3, første ledd. Dette inneber eit forbod mot kooperative bankar. Eit slikt forbod er truleg ikkje i samsvar med kap. III, punkt 12 c) i rekommandasjonen.

Justisdepartementet gjer også merksam på utgreiinga frå Banklovkommissjonen, NOU 1998: 14, der det er føreslått at det ikkje lenger skal vere høve til å etablere kredittforeiningar. Dersom dette forslaget skulle bli vedteke, kan det reise spørsmål i forhold til rekommandasjonen.

Til slutt i fråsegna peikar Justisdepartementet på kap. II, punkt 7, 3), i rekommandasjonen som handlar om deltaking av kvinner i leiinga. Samvirkelovutvalet har ikkje lagt fram forslag om kjønnsrepresentasjon i samvirkeføretak. Men det vart i 2002 nedsett ei arbeidsgruppe med representantar frå Barne- og familiedepartementet, Justisdepartementet og samvirkesektoren, som arbeider med tiltak for å styrke kjønnsrepresentasjonen i dei største samvirkeføretaka.

Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)

NHO ser det som positivt at det blir opna for ei moderne form for kooperativ i dei landa og på dei områda der dette er gunstig for å fremje fornuftig næringsverksemd. Men det er viktig at eit kooperativ blir definert som ei selskapsform med dei same arbeidsvilkåra i marknaden (fordelar og forpliktingar) som andre selskap og økonomiske operatørar har.

Landsorganisasjonen i Norge (LO)

LO/Handel og Kontor i Norge peikar på at det er viktig for arbeidstakargruppa at rekommandasjonen legg føringar slik at kooperative føretak ikkje blir behandla annleis enn andre føretak. Det blir også understreka at det er teke med føresegnar som skal hindre at ein i ein del land kan omgå føresegnene om minstelønn. Arbeidstakargruppa er fornøgd med resultatet av arbeidet. Dei meiner at rekommandasjonen ikkje er i strid med norsk lov og praksis.

Den norske ILO-komiteen

Komiteen er merksam på at det følgjer av kapittel III i rekommandasjonen at medlemsstatane bør vedta konkrete lover og forskrifter om samvirkeføretak. Norsk rett er, fram til ei eventuell slik lov blir vedteken, ikkje heilt i samsvar med rekommandasjonen på dette punktet. Vidare føreslår Banklovkommissjonen at forretningsbankar berre skal kunne etablerast som aksje- eller allmennaksjeselskap. Dette er, som påpeika, ikkje i tråd med rekommandasjonen.

2.7 Arbeids- og administrasjonsdepartementet si vurdering

Arbeids- og administrasjonsdepartementet viser til det som står ovanfor om at norsk rett i hovudsak er i samsvar med rekommandasjonen, og legg til grunn at det vert tatt omsyn til tilrådingane i rekommandasjonen i samband med det vidare arbeidet med lov om samvirkeføretak.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet

tilrår:

Tilråding frå Arbeids- og administrasjonsdepartementet av 20. juni om ILOs 90. internasjonale arbeidskonferanse i Genève 3.–20. juni 2002 blir send Stortinget.

vedlegg 1

Recommendation No. 193 concerning the Promotion of Cooperatives

The General Conference of the International Labour Organization,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its 90th Session on 3 June 2002, and

Recognizing the importance of cooperatives in job creation, mobilizing resources, generating investment and their contribution to the economy, and

Recognizing that cooperatives in their various forms promote the fullest participation in the economic and social development of all people, and

Recognizing that globalization has created new and different pressures, problems, challenges and opportunities for cooperatives, and that stronger forms of human solidarity at national and international levels are required to facilitate a more equitable distribution of the benefits of globalization, and

Noting the ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work, adopted by the International Labour Conference at its 86th Session (1998), and

Noting the rights and principles embodied in international labour Conventions and Recommendations, in particular the Forced Labour Convention, 1930; the Freedom of Association and Protection of the Right to Organise Convention, 1948; the Right to Organise and Collective Bargaining Convention, 1949; the Equal Remuneration Convention, 1951; the Social Security (Minimum Standards) Convention, 1952; the Abolition of Forced Labour Convention, 1957; the Discrimination (Employment and Occupation) Convention, 1958; the Employment Policy Convention, 1964; the Minimum Age Convention, 1973; the Rural Workers' Organisations Convention and Recommendation, 1975; the Human Resources Development Convention and Recommendation, 1975; the Employment Policy (Supplementary Provisions) Recommendation, 1984; the Job Creation in Small and Medium-sized Enterprises Recommendation, 1998; and the

Rekommandasjon nr. 193 om fremme av samvirkeforetak

Den internasjonale arbeidsorganisasjonens generalkonferanse

som Det internasjonale arbeidsbyråets styre har sammenkalt i Genève, og som trådte sammen til sin 90. sesjon 3. juni 2002

som erkjenner at samvirkeforetak spiller en viktig rolle i å skape arbeidsplasser, mobilisere ressurser, generere investeringer og bidra til økonomien, og

som erkjenner at samvirkeforetak i sine forskjellige former styrker alle menneskers mulighet til å delta bredest mulig i den økonomiske og sosiale utviklingen, og

som erkjenner at globaliseringen har skapt nye og forskjellige former for press, problemer, utfordringer og muligheter for samvirkeforetak, og at sterkere former for menneskelig solidaritet på nasjonalt og internasjonalt plan er nødvendig for å legge til rette for en rimeligere fordeling av de gode globaliseringen innebærer, og

som merker seg ILOs erklæring om grunnleggende prinsipper og rettigheter i arbeidslivet, som ble vedtatt av Den internasjonale arbeidskonferanse på dens 86. sesjon (1998), og

som merker seg de rettigheter og prinsipper som er nedfelt i internasjonale konvensjoner og rekommandasjoner om arbeidslivet, særlig konvensjonen om tvangsarbeid, 1930; konvensjonen om foreningsfrihet og organisasjonsrett, 1948; konvensjonen om organisasjonsrett og rett til å føre kollektive forhandlinger, 1949; likelønnskonsensjonen, 1951; konvensjonen om sosial sikkerhet (minstestandard), 1952; konvensjonen om avskaffelse av tvangsarbeid, 1957; konvensjonen om diskriminering (sysselsetting og yrke), 1958; konvensjonen om sysselsettingspolitikk, 1964; konvensjonen om minstealder, 1973; konvensjonen og rekommandasjonen om organisasjoner av arbeidere i bygdene, 1975; konvensjonen og rekommandasjonen om utvikling av menneskelige ressurser, 1975; rekommandasjonen om sysselsettingspolitikk (tilleggsbestemmelser), 1984; rekommandasjonen om jobbskaping i små og mellomstore be-

Worst Forms of Child Labour Convention, 1999, and

Recalling the principle embodied in the Declaration of Philadelphia that «labour is not a commodity», and

Recalling that the realization of decent work for workers everywhere is a primary objective of the International Labour Organization, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to the promotion of cooperatives, which is the fourth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of a Recommendation; adopts this twentieth day of June of the year two thousand and two the following Recommendation, which may be cited as the Promotion of Cooperatives Recommendation, 2002.

I. Scope, definition and objectives

1. It is recognized that cooperatives operate in all sectors of the economy. This Recommendation applies to all types and forms of cooperatives.
2. For the purposes of this Recommendation, the term «cooperative» means an autonomous association of persons united voluntarily to meet their common economic, social and cultural needs and aspirations through a jointly owned and democratically controlled enterprise.
3. The promotion and strengthening of the identity of cooperatives should be encouraged on the basis of:
 - a) cooperative values of self-help, self-responsibility, democracy, equality, equity and solidarity; as well as ethical values of honesty, openness, social responsibility and caring for others; and
 - b) cooperative principles as developed by the international cooperative movement and as referred to in the Annex hereto. These principles are: voluntary and open membership; democratic member control; member economic participation; autonomy and independence; education, training and information; cooperation among cooperatives; and concern for community.
4. Measures should be adopted to promote the potential of cooperatives in all countries, irrespective of their level of development, in order to assist them and their membership to:

drifter, 1998; konvensjonen om de verste former for barnarbeid, 1999; og

som minner om prinsippet som er nedfelt i Philadelphia-erklæringen om at arbeid ikke er en vare, og

som minner om at virkeliggjøring av anstendig arbeid for arbeidstakere alle steder er et overordnet mål for Den internasjonale arbeidsorganisasjon, og

som har besluttet å vedta visse forslag om fremme av samvirkeforetak, punkt fire på dagsorden for sesjonen, og

som har besluttet at disse forslagene skal utformes som en rekommandasjon, vedtar i dag 20. juni 2002 følgende rekommandasjon, kalt Rekommandasjon om fremme av samvirkeforetak av 2002.

I. Omfang, definisjon og formål

1. Det anerkjennes at samvirkeforetak opererer i alle sektorer av økonomien. Denne rekommandasjon gjelder for samvirkeforetak av alle typer og i alle former.
2. I denne rekommandasjon betyr uttrykket «samvirkeforetak» en autonom sammenslutning av personer som har gått sammen frivillig for å få oppfylt sine felles økonomiske, sosiale og kulturelle behov og ønskemål gjennom et felles eid og demokratisk styrt foretak.
3. Fremme og styrking av samvirkeforetaks identitet bør oppmuntres på grunnlag av:
 - a) kooperative verdier som selvhjelp, personlig ansvar, demokrati, likhet, rettferdighet og solidaritet, samt etiske verdier som ærlighet, åpenhet, sosial ansvarlighet og omsorg for andre, og
 - b) kooperative prinsipper, utformet av den internasjonale samvirkebevegelsen, som det henvises til i vedlegget til denne rekommandasjon. Disse prinsippene er: frivillig og åpent medlemskap, demokratisk medlemsstyring, økonomisk deltakelse for medlemmene, autonomi og uavhengighet, utdanning, opplæring og informasjon, samarbeid mellom samvirkeforetak og omtanke for samfunnet.
4. Det bør vedtas tiltak for å fremme potensialet til samvirkeforetak i alle land, uansett utviklingsnivå, for å hjelpe dem og deres medlemmer til å:

- a) create and develop income-generating activities and sustainable decent employment;
 - b) develop human resource capacities and knowledge of the values, advantages and benefits of the cooperative movement through education and training;
 - c) develop their business potential, including entrepreneurial and managerial capacities;
 - d) strengthen their competitiveness as well as gain access to markets and to institutional finance;
 - e) increase savings and investment;
 - f) improve social and economic well-being, taking into account the need to eliminate all forms of discrimination;
 - g) contribute to sustainable human development; and
 - h) establish and expand a viable and dynamic distinctive sector of the economy, which includes cooperatives, that responds to the social and economic needs of the community.
- The adoption of special measures should be encouraged to enable cooperatives, as enterprises and organizations inspired by solidarity, to respond to their members' needs and the needs of society, including those of disadvantaged groups in order to achieve their social inclusion.
- a) skape og utvikle inntektsbringende virksomhet og bærekraftig, anstendig sysselsetting,
 - b) utvikle menneskelige ressurser og spre kunnskap om samvirkets verdier, goder og fordeler gjennom skoling og opplæring,
 - c) utvikle sitt forretningspotensial, herunder etablerings- og ledelseskompetanse,
 - d) styrke sin konkurransevne og vinne innpass i markeder og finansieringsinstitusjoner,
 - e) øke sparing og investering,
 - f) skape økt sosial og økonomisk velferd, idet det også tas hensyn til behovet for å avskaffe alle former for diskriminering,
 - g) bidra til bærekraftig menneskelig utvikling, og
 - h) etablere og bygge ut en egen livskraftig og dynamisk økonomisk sektor, som omfatter samvirkeforetak og som innretter seg etter lokalsamfunnets sosiale og økonomiske behov.
5. Det bør oppmuntres til at særlige forholdsregler blir vedtatt for å sette samvirkeforetak, som foretak og organisasjoner motivert av solidaritet, i stand til å etterkomme medlemmenes og samfunnets behov, også svakerestilte gruppers behov slik at disse kan bli inkludert i samfunnet.

I. Policy framework and role of governments

- A balanced society necessitates the existence of strong public and private sectors, as well as a strong cooperative, mutual and the other social and nongovernmental sector. It is in this context that Governments should provide a supportive policy and legal framework consistent with the nature and function of cooperatives and guided by the cooperative values and principles set out in Paragraph 3, which would:
- a) establish an institutional framework with the purpose of allowing for the registration of cooperatives in as rapid, simple, affordable and efficient a manner as possible;
 - b) promote policies aimed at allowing the creation of appropriate reserves, part of which at least could be indivisible, and solidarity funds within cooperatives;
 - c) provide for the adoption of measures for the oversight of cooperatives, on terms appropriate to their nature and functions, which respect their autonomy, and are in accor-

II. Politiske rammer og det offentliges rolle

6. I et balansert samfunn må både offentlig og privat sektor være sterk, i tillegg til at det kreves en sterk kooperativ, gjensidig og øvrig sosial og ikke-statlig sektor. Det er i en slik sammenheng staten bør sørge for politiske og juridiske rammer som kan støtte opp om samvirkeforetak på en måte som er i pakt med deres egenart og funksjon, styrt av de kooperative verdiene og prinsippene som er nevnt i nr. 3, som kan:
- a) skape et institusjonelt system som gir adgang til å registrere samvirkeforetak på en så rask, enkel, rimelig og effektiv måte som mulig,
 - b) fremme politikk med sikte på å kunne sette av passende reserver, som i det minste delvis kan være udelelige, samt solidaritetsfond, innenfor samvirkeforetak,
 - c) gi rom for å vedta kontrolltiltak overfor samvirkeforetak, på vilkår i som er pakt med deres egenart og funksjoner, som respekterer deres autonomi og som er i sam-

dance with national law and practice, and which are no less favourable than those applicable to other forms of enterprise and social organization;

d) facilitate the membership of cooperatives in cooperative structures responding to the needs of cooperative members; and

e) encourage the development of cooperatives as autonomous and selfmanaged enterprises, particularly in areas where cooperatives have an important role to play or provide services that are not otherwise provided.

7. (1) The promotion of cooperatives guided by the values and principles set out in Paragraph 3 should be considered as one of the pillars of national and international economic and social development.

(2) Cooperatives should be treated in accordance with national law and practice and on terms no less favourable than those accorded to other forms of enterprise and social organization. Governments should introduce support measures, where appropriate, for the activities of cooperatives that meet specific social and public policy outcomes, such as employment promotion or the development of activities benefiting disadvantaged groups or regions. Such measures could include, among others and in so far as possible, tax benefits, loans, grants, access to public works programmes, and special procurement provisions.

(3) Special consideration should be given to increasing women's participation in the cooperative movement at all levels, particularly at management and leadership levels.

8. (1) National policies should notably:

a) promote the ILO fundamental labour standards and the ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work, for all workers in cooperatives without distinction whatsoever;

b) ensure that cooperatives are not set up for, or used for, non-compliance with labour law or used to establish disguised employment relationships, and combat pseudo cooperatives violating workers' rights, by ensuring that labour legislation is applied in all enterprises;

c) promote gender equality in cooperatives and in their work;

d) promote measures to ensure that best labour practices are followed in cooperatives, including access to relevant information;

svar med lovverk og praksis i det enkelte land og som ikke er mindre gunstige enn de som gjelder for andre former for foretak og sosiale organisasjoner,

d) legge til rette for at samvirkeforetak kan bli medlem av samvirkestrukturer som innretter seg etter samvirkemedlemmenes behov, og

e) oppmuntre til utvikling av samvirkeforetak som autonome og selvstyrte foretak, særlig på områder der samvirkeforetak har en viktig rolle å spille eller yter tjenester som ellers ikke tilbys.

7. 1) Fremme av samvirkeforetak på grunnlag av de verdier og prinsipper som er nevnt i nr. 3, bør anses som en av søylene i den økonomiske og sosiale utviklingen nasjonalt og internasjonalt.

2) Samvirkeforetak bør behandles i samsvar med det enkelte lands lovverk og praksis og på vilkår som ikke er mindre gunstige enn de som innrømmes andre former for foretak og sosiale organisasjoner. Det offentlige bør i aktuelle tilfeller iverksette støttetiltak for den virksomhet samvirkeforetak driver med for å oppnå bestemte resultater innen sosial og offentlig politikk, for eksempel økt sysselsetting eller utvikling av virksomhet som kommer svakerestilte grupper eller regioner til gode. Slike tiltak kan blant annet, og så vidt mulig, omfatte skattefordeler, lån, tilskudd, adgang til offentlige bygge- og anleggsprogrammer og særlige innkjøpsbestemmelser.

3) Det bør legges spesiell vekt på å øke kvinnenes deltakelse på alle plan i samvirkebevegelsen, særlig blant ansatte ledere og tillitsvalgte ledere.

8. 1) Landenes politikk bør spesielt:

a) fremme ILOs grunnleggende arbeidslivsnormer og ILO-erklæringen om grunnleggende prinsipper og rettigheter på arbeidsplassen, for alle arbeidstakere i samvirkeforetak uten skiller av noe slag,

b) sikre at samvirkeforetak ikke etableres eller brukes for å omgå arbeidsretten eller brukes til å etablere fordekte sysselsettingsforhold, samt bekjempe falske samvirkeforetak som bryter arbeidstakerrettigheter, ved å sikre at arbeiderlovgivningen kommer til anvendelse i alle foretak,

c) fremme likestilling mellom kjønnene i samvirkeforetak og i deres arbeid,

d) fremme tiltak for å sikre at beste arbeidslivspraksis følges i samvirkeforetak, herunder adgang til relevant informasjon,

- e) develop the technical and vocational skills, entrepreneurial and managerial abilities, knowledge of business potential, and general economic and social policy skills, of members, workers and managers, and improve their access to information and communication technologies;
 - f) promote education and training in cooperative principles and practices, at all appropriate levels of the national education and training systems, and in the wider society;
 - g) promote the adoption of measures that provide for safety and health in the workplace;
 - h) provide for training and other forms of assistance to improve the level of productivity and competitiveness of cooperatives and the quality of goods and services they produce;
 - i) facilitate access of cooperatives to credit;
 - j) facilitate access of cooperatives to markets;
 - k) promote the dissemination of information on cooperatives; and
 - l) seek to improve national statistics on cooperatives with a view to the formulation and implementation of development policies.
 - (2) Such policies should:
 - a) decentralize to the regional and local levels, where appropriate, the formulation and implementation of policies and regulations regarding cooperatives;
 - b) define legal obligations of cooperatives in areas such as registration, financial and social audits, and the obtaining of licences; and
 - c) promote best practice on corporate governance in cooperatives.
- Governments should promote the important role of cooperatives in transforming what are often marginal survival activities (sometimes referred to as the «informal economy») into legally protected work, fully integrated into mainstream economic life.
- e) utvikle medlemmenes, arbeidstakernes og ledernes tekniske og faglige ferdigheter, etablerings- og ledelsesevner, kunnskap om forretningspotensial og generelle kompetanse innen økonomisk og sosial politikk, samt gi dem økt tilgang til informasjons- og kommunikasjonsteknologi,
 - f) fremme skoling og opplæring i samvirkeets prinsipper og praksis på alle relevante nivåer i det nasjonale skole- og opplæringsverket og i samfunnet i videre forstand,
 - g) støtte innføring av tiltak som fremmer sikkerhet og helse på arbeidsplassen,
 - h) legge til rette for opplæring og andre former for bistand for å heve samvirkeforetakenes produktivitetsnivå og konkurransevne og kvaliteten på de varer og tjenester de produserer,
 - i) lette samvirkeforetakenes tilgang til kreditt;
 - j) lette samvirkeforetakenes tilgang til markeder;
 - k) fremme spredning av informasjon om samvirkeforetak, og
 - l) søke å forbedre de nasjonale statistikkene over samvirkeforetak med sikte på å formulere og iverksette utviklingspolitiske tiltak.
 - 2) Denne politikken bør:
 - a) desentralisere til regionalt, eventuelt også lokalt nivå, utarbeidelsen og gjennomføringen av retningslinjer og bestemmelser vedrørende samvirkeforetak,
 - b) definere samvirkeforetaks rettslige forpliktelser på områder som registrering, finansiell og sosial revisjon og erverv av tillatelser, samt
 - c) fremme beste praksis for bedriftsledelse innen samvirkeforetak.
9. Det offentlige bør fremme samvirkeforetakenes viktige rolle i å gjøre det som ofte er marginal livbergingsevne (gjærne omtalt som økonomiens «uformelle sektor») om til rettslig beskyttet arbeid, fullt integrert i det normale næringslivet.

I. Implementation of public policies for the promotion of cooperatives

10. (1) Member States should adopt specific legislation and regulations on cooperatives, which are guided by the cooperative values and principles set out in Paragraph 3, and revise such legislation and regulations when appropriate.
- (2) Governments should consult cooperative organizations, as well as the employers' and

III. Gjennomføring av offentlig politikk til fremme av samvirkeforetak

10. 1) Medlemsstatene bør vedta konkrete lover og forskrifter om samvirkeforetak, med de kooperative verdiene og prinsippene som er nevnt i nr. 3 som ledetråd, og gjennomgå slike lover og bestemmelser etter behov.
- 2) Myndighetene bør rådføre seg med samvirkeorganisasjonene og med de berørte ar-

workers' organizations concerned, in the formulation and revision of legislation, policies and regulations applicable to cooperatives.

11. (1) Governments should facilitate access of cooperatives to support services in order to strengthen them, their business viability and their capacity to create employment and income.

(2) These services should include, wherever possible:

- a) human resource development programmes;
- b) research and management consultancy services;
- c) access to finance and investment;
- d) accountancy and audit services;
- e) management information services;
- f) information and public relations services;
- g) consultancy services on technology and innovation;
- h) legal and taxation services;
- i) support services for marketing; and
- j) other support services where appropriate.

(3) Governments should facilitate the establishment of these support services. Cooperatives and their organizations should be encouraged to participate in the organization and management of these services and, wherever feasible and appropriate, to finance them.

(4) Governments should recognize the role of cooperatives and their organizations by developing appropriate instruments aimed at creating and strengthening cooperatives at national and local levels.

12. Governments should, where appropriate, adopt measures to facilitate the access of cooperatives to investment finance and credit. Such measures should notably:

- a) allow loans and other financial facilities to be offered;
- b) simplify administrative procedures, remedy any inadequate level of cooperative assets, and reduce the cost of loan transactions;
- c) facilitate an autonomous system of finance for cooperatives, including savings and credit, banking and insurance cooperatives; and
- d) include special provisions for disadvantaged groups.

13. For the promotion of the cooperative movement, governments should encourage conditions favouring the development of technical, commercial and financial linkages among all

beidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner ved utarbeidelse og gjennomgang av lovgivning, politikk og forskrifter som gjelder for samvirkeforetak.

11. 1) Myndighetene bør lette samvirkeforetakenes tilgang til støttetjenester for å styrke foretakene, deres forretningsutsikter og deres evne til å skape sysselsetting og inntekter.

2) Disse tjenestene bør så vidt mulig omfatte:

- a) programmer for utvikling av menneskelige ressurser,
- b) rådgivning innen forskning og ledelse,
- c) tilgang på finansiering og investeringer,
- d) regnskaps- og revisjonstjenester,
- e) informasjon om ledelse,
- f) informasjon og PR;
- g) veiledning om teknologi og nyskaping,
- h) juridisk og skattemessig rådgivning,
- i) hjelp til markedsføring, og
- j) andre støttetjenester etter behov.

3) Myndighetene bør legge forholdene til rette for etablering av disse tjenestene. Samvirkeforetak og deres organisasjoner bør oppmuntres til å delta i organisering og ledelse av disse tjenestene, og til å finansiere dem så sant dette er mulig og tilbørlig.

4) Myndighetene bør anerkjenne den rollen samvirkeforetak og deres organisasjoner spiller ved å utvikle egnede virkemidler med sikte på å skape og styrke samvirkeforetak på nasjonalt og lokalt plan.

12. Myndighetene bør, når forholdene tilsier det, vedta tiltak for å lette tilgangen for samvirkeforetak til investeringsmidler og kreditt. Slike tiltak bør spesielt:

- a) tillate at lån eller andre finansieringsordninger stilles til disposisjon,
- b) forenkle forvaltningsprosedyrer, avhjelpe eventuell mangel på samvirkekapital og redusere kostnaden med lånetransaksjoner,
- c) legge til rette for et autonomt finansierings-system for samvirkeforetak, også innen spare- og kreditt- samt bank- og forsikrings-samvirket.
- d) omfatte egne bestemmelser om svakerestilte grupper.

13. For å fremme samvirkebevegelsen bør myndighetene legge forholdene til rette for utvikling av tekniske, kommersielle og finansielle tilknytningspunkter mellom alle former for

forms of cooperatives so as to facilitate an exchange of experience and the sharing of risks and benefits.

samvirkeforetak for å gjøre det lettere å utveksle erfaringer og fordele risikoer og goder.

V. Role of employers' and workers' organizations and cooperative organizations, and relationships between them

4. Employers' and workers' organizations, recognizing the significance of cooperatives for the attainment of sustainable development goals, should seek, together with cooperative organizations, ways and means of cooperative promotion.

5. Employers' organizations should consider, where appropriate, the extension of membership to cooperatives wishing to join them and provide appropriate support services on the same terms and conditions applying to other members.

6. Workers' organizations should be encouraged to:

- a) advise and assist workers in cooperatives to join workers' organizations;
- b) assist their members to establish cooperatives, including with the aim of facilitating access to basic goods and services;
- c) participate in committees and working groups at the local, national and international levels that consider economic and social issues having an impact on cooperatives;
- d) assist and participate in the setting up of new cooperatives with a view to the creation or maintenance of employment, including in cases of proposed closures of enterprises;
- e) assist and participate in programmes for cooperatives aimed at improving their productivity;
- f) promote equality of opportunity in cooperatives;
- g) promote the exercise of the rights of worker-members of cooperatives; and
- h) undertake any other activities for the promotion of cooperatives, including education and training.

7. Cooperatives and organizations representing them should be encouraged to:

- a) establish an active relationship with employers' and workers' organizations and concerned governmental and non-governmental agencies with a view to creating a fa-

IV. Arbeidsgiver-, arbeidstaker- og samvirkeorganisasjoners rolle, forholdene dem imellom

14. Arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner bør, idet man anerkjenner samvirkeforetakenes betydning for å nå målsetninger vedrørende bærekraftig utvikling, samarbeide med samvirkeorganisasjoner for å finne fram til metoder og virkemidler for å fremme samvirket.

15. Arbeidsgiverorganisasjoner bør i aktuelle tilfeller vurdere å tilby medlemskap til samvirkeforetak som ønsker å melde seg inn, og yte egnete støttetjenester på de samme vilkår som gjelder for andre medlemmer.

16. Arbeidstakerorganisasjoner bør oppmuntres til å:

- a) råde og hjelpe arbeidstakere i samvirkeforetak til å slutte seg til arbeidstakerorganisasjoner,
- b) bistå sine medlemmer i å opprette samvirkeforetak, blant annet med sikte på å lette tilgangen til grunnleggende varer og tjenester,
- c) delta i komiteer og arbeidsgrupper på lokalt, nasjonalt og internasjonalt plan som tar for seg sosiale og økonomiske spørsmål som har betydning for samvirkeforetak,
- d) bistå og delta i etablering av nye samvirkeforetak med sikte på å skape eller opprettholde sysselsetting, blant annet i tilfeller der bedrifter forslås nedlagt,
- e) bistå og delta i programmer for samvirkeforetak som tar sikte på å forbedre deres produktivitet,
- f) arbeide for like muligheter innen samvirkeforetak,
- g) fremme utnyttelse av de rettigheter som tilkommer arbeidstakermedlemmer i samvirkeforetak, og
- h) forestå eventuell annen virksomhet for å fremme samvirkeforetak, herunder utdanning og opplæring.

17. Samvirkeforetak og organisasjoner som representerer dem, bør oppmuntres til å:

- a) etablere et aktivt forhold til arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner og berørte statlige og ikke-statlige organer med sikte på å

- vourable climate for the development of co-operatives;
- b) manage their own support services and contribute to their financing;
 - c) provide commercial and financial services to affiliated cooperatives;
 - d) invest in, and further, human resource development of their members, workers and managers;
 - e) further the development of and affiliation with national and international cooperative organizations;
 - f) represent the national cooperative movement at the international level; and
 - g) undertake any other activities for the promotion of cooperatives.

- skape et gunstig klima for utvikling av samvirkeforetak,
- b) forvalte sine egne støttetjenester og bidra til finansiering av disse,
 - c) yte kommersielle og finansielle tjenester overfor datterselskaper til samvirkeforetak,
 - d) investere i og fremme utvikling av medlemmenes, arbeidstakernes og ledernes menneskelige ressurser,
 - e) fremme utvikling av og tilslutning til nasjonale og internasjonale samvirkeforetak,
 - f) representere den nasjonale samvirkebevegelsen på internasjonalt plan, og
 - g) forestå eventuell annen virksomhet til fremme av samvirkeforetak.

V. International cooperation

18. International cooperation should be facilitated through:
- a) exchanging information on policies and programmes that have proved to be effective in employment creation and income generation for members of cooperatives;
 - b) encouraging and promoting relationships between national and international bodies and institutions involved in the development of cooperatives in order to permit:
 - i. the exchange of personnel and ideas, of educational and training materials, methodologies and reference materials;
 - ii. the compilation and utilization of research material and other data on cooperatives and their development;
 - iii. the establishment of alliances and international partnerships between cooperatives;
 - iv. the promotion and protection of cooperative values and principles; and
 - v. the establishment of commercial relations between cooperatives;
 - c) access of cooperatives to national and international data, such as market information, legislation, training methods and techniques, technology and product standards; and
 - d) developing, where it is warranted and possible, and in consultation with cooperatives, employers' and workers' organizations concerned, common regional and international guidelines and legislation to support cooperatives.

V. Internasjonalt samarbeid

18. Det bør legges til rette for internasjonalt samarbeid ved:
- a) å utveksle opplysninger om politikk og programmer som har vist seg velegnet til å skape arbeidsplasser og inntekter for medlemmer av samvirkeforetak,
 - b) å oppmuntre og fremme samkvem mellom nasjonale og internasjonale organer og institusjoner som er involvert i utvikling av samvirkeforetak for å muliggjøre:
 - i. utveksling av personell og ideer, av materiell, metoder og referansemateriell innen utdanning og opplæring,
 - ii. innsamling og utnyttning av forskningsmateriale og andre data om samvirkeforetak og utvikling av slike,
 - iii. etablering av allianser og internasjonale partnerskap mellom samvirkeforetak,
 - iv. fremme og beskyttelse av kooperative verdier og prinsipper, samt
 - v. etablering av forretningsforbindelser mellom samvirkeforetak,
 - c) å gi samvirkeforetak tilgang til nasjonale og internasjonale data, for eksempel markedsinformasjon, lovgivning, opplæringsmetoder og teknikker, teknologi og produktstandarder, og
 - d) i samråd med berørte samvirkeforetak samt arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner, å utarbeide regionale og internasjonale retningslinjer og regelverk til støtte for samvirkeforetak der dette er tilbørlig og mulig.

I. Final provision

The present Recommendation revises and replaces the Co-operatives (Developing Countries) Recommendation, 1966.

Annex

Extract from the Statement on the Cooperative Identity, adopted by the General Assembly of the International Co-operative Alliance in 1995

The cooperative principles are guidelines by which cooperatives put their values into practice.

Voluntary and open membership

Cooperatives are voluntary organizations, open to all persons able to use their services and willing to accept the responsibilities of membership, without gender, social, racial, political or religious discrimination.

Democratic member control

Cooperatives are democratic organizations controlled by their members, who actively participate in setting their policies and making decisions. Men and women serving as elected representatives are accountable to the membership. In primary cooperatives members have equal voting rights (one member, one vote) and cooperatives at other levels are also organized in a democratic manner.

Member economic participation

Members contribute equitably to, and democratically control, the capital of their cooperative. At least part of that capital is usually the common property of the cooperative. Members usually receive limited compensation, if any, on capital subscribed as a condition of membership. Members allocate surpluses for any or all of the following purposes: developing their cooperative, possibly by setting up reserves, part of which at least would be indivisible; benefiting members in proportion to their transactions with the cooperative; and supporting other activities approved by the membership.

VI. Sluttbestemmelse

1. Denne rekommandasjon reviderer og erstatter rekommandasjonen om samvirket i utviklingsland, 1966.

Vedlegg

Utdrag fra Erklæring om den kooperative identitet, vedtatt av generalforsamlingen i Den internasjonale samvirkealliansen (ICA) i 1995

De kooperative prinsippene er retningslinjer som samvirkeforetak følger for å sette sine verdier ut i livet.

Frivillig og åpent medlemskap

Samvirkeforetak er frivillige organisasjoner, åpne for alle som kan nyttiggjøre seg deres tjenester og som er villige til å godta forpliktelsene ved medlemskap, uten forskjellsbehandling på grunnlag av kjønn, sosial bakgrunn, rase, politikk eller religion.

Demokratisk medlemsstyring

Samvirkeforetak er demokratiske organisasjoner styrt av medlemmene, som deltar aktivt i å fastsette deres politikk og å fatte beslutninger. Menn og kvinner som fungerer som valgte representanter, er ansvarlige overfor medlemmene. I primærsamvirket har medlemmene lik stemmerett (ett medlem, én stemme), og samvirkeforetak på andre nivåer er også organisert på en demokratisk måte.

Økonomisk deltakelse for medlemmer

Medlemmene bidrar i rimelig grad til, og har demokratisk styring over, kapitalen i sitt samvirkeforetak. I hvert fall en del av denne kapitalen er vanligvis samvirkeforetakets felles eiendom. Medlemmene gis normalt begrenset kompensasjon, om noen, på kapital tegnet som betingelse for medlemskap. Medlemmene fordeler overskuddet til enkelte eller samtlige av følgende formål: utvikling av samvirkeforetaket, eventuelt ved å avsette reserver som i hvert fall delvis skal være udelelige; tilgodeseeelse av medlemmene proporsjonalt med deres transaksjoner med samvirkeforetaket samt støtte til andre aktiviteter som medlemmene godkjenner.

Autonomy and independence

Cooperatives are autonomous, self-help organizations controlled by their members. If they enter into agreements with other organizations, including governments, or raise capital from external sources, they do so on terms that ensure democratic control by their members and maintain their cooperative autonomy.

Education, training and information

Cooperatives provide education and training for their members, elected representatives, managers, and employees so they can contribute effectively to the development of their cooperatives. They inform the general public – particularly young people and opinion leaders – about the nature and benefits of cooperation.

Cooperation among cooperatives

Cooperatives serve their members most effectively and strengthen the cooperative movement by working together through local, national, regional and international structures.

Concern for community

Cooperatives work for the sustainable development of their communities through policies approved by their members.

Autonomi og uavhengighet

Samvirkeforetak er autonome selvhjelpsorganisasjoner styrt av medlemmene. Dersom de inngår avtaler med andre organisasjoner, også regjeringer, eller bringer til veie kapital fra eksterne kilder, gjør de dette på vilkår som sikrer medlemmene demokratisk styring og opprettholder deres kooperative autonomi.

Utdanning, opplæring og informasjon

Samvirkeforetak gir utdanning og opplæring til sine medlemmer, valgte representanter, ledere og arbeidstakere slik at de kan bidra effektivt til utviklingen av sine samvirkeforetak. De informerer publikum – særlig unge og toneangivende personer – om samvirkets egenart og fordeler.

Samarbeid mellom samvirkeforetak

Samvirkeforetak tjener medlemmene mest effektivt og styrker samvirkebevegelsen ved å samarbeide gjennom lokale, nasjonale, regionale og internasjonale strukturer.

Samfunnsansvar

Samvirkeforetak arbeider for bærekraftig utvikling av sine lokalsamfunn gjennom politikk godkjent av medlemmene.

vedlegg 2**Protocol to the Occupational Safety and Health Convention, 1981**

The General Conference of the International Labour Organization,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its 90th Session on 3 June 2002, and

Noting the provisions of Article 11 of the Occupational Safety and Health Convention, 1981, (hereinafter referred to as «the Convention»), which states in particular that:

«To give effect to the policy referred to in Article 4 of this Convention, the competent authority or authorities shall ensure that the following functions are progressively carried out:

...
c) the establishment and application of procedures for the notification of occupational accidents and diseases, by employers and, when appropriate, insurance institutions and others directly concerned, and the production of annual statistics on occupational accidents and diseases;

...
e) the publication, annually, of information on measures taken in pursuance of the policy referred to in Article 4 of this Convention and on occupational accidents, occupational diseases and other injuries to health which arise in the course of or in connection with work»,

and

Having regard to the need to strengthen recording and notification procedures for occupational accidents and diseases and to promote the harmonization of recording and notification systems with the aim of identifying their causes and establishing preventive measures, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to the recording and notification of occupational accidents and diseases, which is the fifth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of a protocol to the Occupational Safety and Health Convention, 1981;

Protokoll til konvensjonen om sikkerhet og helse i arbeidslivet, 1981

Den internasjonale arbeidsorganisasjonens generalkonferanse

som Det internasjonale arbeidsbyråets styre har sammenkalt i Genève, og som trådte sammen til sin 90. sesjon 3. juni 2002,

som merker seg bestemmelsene i artikkel 11 i Konvensjon om sikkerhet og helse i arbeidslivet, 1981 (i det følgende kalt «konvensjonen»), som særskilt nevner at:

«For å sette ut i livet de retningslinjer som omtales i artikkel 4 i denne konvensjon, skal vedkommende myndighet(er) sørge for at følgende oppgaver gradvis blir utført:

...
c) innføre og sette i verk framgangsmåter for hvordan arbeidsgivere og, der det måtte passe, også forsikringsselskaper og andre direkte berørte, skal melde arbeidsulykker og yrkessykdommer, og for hvordan årlige statistikker skal utarbeides;

...
e) utgi årlige rapporter om tiltak som er gjennomført i samsvar med retningslinjene i artikkel 4 i denne konvensjon, og om arbeidsulykker, yrkessykdommer og andre helseskader som oppstår under arbeidet eller har sammenheng med det»,

og

som tar i betraktning behovet for å styrke registrerings- og melderutinene for arbeidsulykker og yrkessykdommer og å fremme harmonisering av registrerings- og meldeordninger med sikte på å påvise årsakene til disse og å etablere forebyggende tiltak, og

som har besluttet å vedta visse forslag om registrering og melding av arbeidsulykker og yrkessykdommer, punkt fem på dagsorden for sesjonen, og

som har besluttet at disse forslagene skal utformes som en Protokoll til Konvensjon om sikkerhet og helse i arbeidslivet, 1981;

adopts this twentieth day of June two thousand and two the following Protocol, which may be cited as the Protocol of 2002 to the Occupational Safety and Health Convention, 1981.

vedtar i dag 20. juni 2002 følgende Protokoll, kalt Protokoll av 2002 til Konvensjon om sikkerhet og helse i arbeidslivet, 1981.

I. Definitions

Article 1

For the purpose of this Protocol:

- a) the term «occupational accident» covers an occurrence arising out of, or in the course of, work which results in fatal or non-fatal injury;
- b) the term «occupational disease» covers any disease contracted as a result of an exposure to risk factors arising from work activity;
- c) the term «dangerous occurrence» covers a readily identifiable event as defined under national laws and regulations, with potential to cause an injury or disease to persons at work or to the public;
- d) the term «commuting accident» covers an accident resulting in death or personal injury occurring on the direct way between the place of work and:
 - i. the worker's principal or secondary residence; or
 - ii. the place where the worker usually takes a meal; or
 - iii. the place where the worker usually receives his or her remuneration.

II. Systems for recording and notification

Article 2

The competent authority shall, by laws or regulations or any other method consistent with national conditions and practice, and in consultation with the most representative organizations of employers and workers, establish and periodically review requirements and procedures for:

- a) the recording of occupational accidents, occupational diseases and, as appropriate, dangerous occurrences, commuting accidents and suspected cases of occupational diseases; and
- b) the notification of occupational accidents, occupational diseases and, as appropriate, dangerous occurrences, commuting accidents and suspected cases of occupational diseases.

I. Definisjoner

Artikkel 1

For denne Protokoll gjelder at

- a) uttrykket «arbeidsulykke» dekker hendelse som oppstår som følge av eller under arbeidet og som fører til personskade med eller uten dødelig utgang,
- b) uttrykket «yrkessykdom» dekker sykdom som arbeidstaker har pådratt seg ved å ha vært utsatt for risikofaktorer som kan tilskrives arbeidsaktivitet,
- c) uttrykket «farlig hendelse» dekker lett identifiserbar begivenhet, definert i nasjonale lover og forskrifter, som kan forårsake skade eller sykdom hos mennesker på arbeid eller hos publikum,
- d) uttrykket «arbeidsreiseulykke» dekker ulykke som fører til død eller personskade og som skjer på den umiddelbare veien mellom arbeidsstedet og:
 - i. arbeidstakerens primær- eller sekundærbo-lig,
 - ii. stedet der arbeidstakeren vanligvis inntar et måltid eller
 - iii. stedet der arbeidstakeren vanligvis mottar sin lønn.

II. Systemer for registrering og melding

Artikkel 2

Vedkommende myndighet skal, ved lover eller bestemmelser eller andre metoder i samsvar med forholdene og praksis i vedkommende land og i samråd med de mest representative arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene, fastsette og jevnlig gjennomgå krav og prosedyrer som skal gjelde for:

- a) registrering av arbeidsulykker, yrkessykdommer og, i aktuelle tilfeller, farlige hendelser, arbeidsreiseulykker og mistanke om tilfeller av yrkessykdommer og
- b) melding om arbeidsulykker, yrkessykdommer og, i aktuelle tilfeller, farlige hendelser, arbeidsreiseulykker og tilfeller av sykdom som mistenkes for å være yrkesbetinget.

Article 3

The requirements and procedures for recording shall determine:

- a) the responsibility of employers:
 - i. to record occupational accidents, occupational diseases and, as appropriate, dangerous occurrences, commuting accidents and suspected cases of occupational diseases;
 - ii. to provide appropriate information to workers and their representatives concerning the recording system;
 - iii. to ensure appropriate maintenance of these records and their use for the establishment of preventive measures; and
 - iv. to refrain from instituting retaliatory or disciplinary measures against a worker for reporting an occupational accident, occupational disease, dangerous occurrence, commuting accident or suspected case of occupational disease;
- b) the information to be recorded;
- c) the duration for maintaining these records; and
- d) measures to ensure the confidentiality of personal and medical data in the employer's possession, in accordance with national laws and regulations, conditions and practice.

Article 4

The requirements and procedures for the notification shall determine:

- a) the responsibility of employers:
 - i. to notify the competent authorities or other designated bodies of occupational accidents, occupational diseases and, as appropriate, dangerous occurrences, commuting accidents and suspected cases of occupational diseases; and
 - ii. to provide appropriate information to workers and their representatives concerning the notified cases;
- b) where appropriate, arrangements for notification of occupational accidents and occupational diseases by insurance institutions, occupational health services, medical practitioners and other bodies directly concerned;
- c) the criteria according to which occupational accidents, occupational diseases and, as appropriate, dangerous occurrences, commuting accidents and suspected cases of occupational diseases are to be notified; and
- d) the time limits for notification.

Artikkel 3

Kravene og prosedyrene som skal gjelde for registrering, skal fastslå:

- a) arbeidsgivers ansvar for å:
 - i. registrere arbeidsulykker, yrkessykdommer og, i aktuelle tilfeller, farlige hendelser, arbeidsreiseulykker og tilfeller av sykdom som mistenkes for å være yrkesbetinget,
 - ii. gi egnet informasjon til arbeidstakere og deres representanter om registreringssystemet,
 - iii. sikre at disse registrene føres tilfredsstillende og at de kan brukes til å etablere forebyggende tiltak,
 - iv. avstå fra å iverksette straffe- eller disiplinærtiltak mot en arbeidstaker som har meldt fra om arbeidsulykke, yrkessykdom, farlig hendelse, arbeidsreiseulykke eller tilfelle av sykdom som mistenkes for å være yrkesbetinget,
- b) hvilke opplysninger som skal registreres,
- c) hvor lenge slike opplysninger skal oppbevares, og
- d) tiltak for å sikre fortrolig behandling av personlige og medisinske opplysninger som arbeidsgiver sitter inne med, i samsvar med lover, forskrifter, omstendigheter og praksis i det enkelte land.

Artikkel 4

Kravene og prosedyrene som skal gjelde for melding, skal fastslå:

- a) arbeidsgivers ansvar for å:
 - i. melde fra til de rette myndigheter eller andre utpekte organer om arbeidsulykker, yrkessykdommer og, i aktuelle tilfeller, farlige hendelser, arbeidsreiseulykker og tilfeller av sykdom som mistenkes for å være yrkesbetinget, og
 - ii. gi egnet informasjon til arbeidstakere og deres representanter om meldte saker,
- b) i aktuelle tilfeller ordninger for melding om arbeidsulykker og yrkessykdommer fra forsikringsinstitusjoner, bedriftshelsetjenester, medisinsk personell og andre direkte berørte parter,
- c) kriteriene for når arbeidsulykker, yrkessykdommer og, i aktuelle, farlige hendelser, arbeidsreiseulykker og tilfeller av sykdom som mistenkes for å være yrkesbetinget skal meldes, og
- d) tidsfrister for melding.

Article 5

The notification shall include data on:

- a) the enterprise, establishment and employer;
- b) if applicable, the injured persons and the nature of the injuries or disease; and
- c) the workplace, the circumstances of the accident or the dangerous occurrence and, in the case of an occupational disease, the circumstances of the exposure to health hazards.

III. National statistics*Article 6*

Each Member which ratifies this Protocol shall, based on the notifications and other available information, publish annually statistics that are compiled in such a way as to be representative of the country as a whole, concerning occupational accidents, occupational diseases and, as appropriate, dangerous occurrences and commuting accidents, as well as the analyses thereof.

Article 7

The statistics shall be established following classification schemes that are compatible with the latest relevant international schemes established under the auspices of the International Labour Organization or other competent international organizations.

IV. Final provisions*Article 8*

1. A Member may ratify this Protocol at the same time as or at any time after its ratification of the Convention, by communicating its formal ratification to the Director-General of the International Labour Office for registration.
2. The Protocol shall come into force 12 months after the date on which ratifications of two Members have been registered by the Director-General. Thereafter, this Protocol shall come into force for a Member 12 months after the date on which its ratification has been registered by the Director-General and the Convention shall be binding on the Member concerned with the addition of Articles 1 to 7 of this Protocol.

Article 9

1. A Member which has ratified this Protocol may denounce it whenever the Convention is open

Artikkel 5

Meldingen skal inneholde opplysninger om:

- a) foretaket, virksomheten og arbeidsgiveren,
- b) hvis aktuelt, de tilskadekomne, skadenes eller sykdommens art,
- c) arbeidsstedet, omstendighetene rundt ulykken eller den farlige hendelsen og ved yrkessykdom, omstendighetene for den helsefarlige eksponeringen.

III. Nasjonal statistikk*Artikkel 6*

Hvert medlem som ratifiserer denne protokoll, skal på grunnlag av meldingene og annen tilgjengelig informasjon årvisst offentliggjøre statistikker, ført på en slik måte at de er representative for landet i sin helhet, over arbeidsulykker, yrkessykdommer og, i aktuelle tilfeller, farlige hendelser og arbeidsreiseulykker, og analyser av disse.

Artikkel 7

Statistikkene skal settes opp i henhold til klassifikasjonssystemer i samsvar med de nyeste relevante internasjonale systemene som er fastsatt i regi av Den internasjonale arbeidsorganisasjon eller andre kompetente internasjonale organisasjoner.

IV. Sluttartikler*Artikkel 8*

1. En medlemsstat kan ratifisere denne protokoll på samme tidspunkt eller når som helst etter dens ratifikasjon av konvensjonen, ved å oversende dens formelle ratifikasjon til Generaldirektøren for Det internasjonale arbeidsbyrå for registrering.
2. Protokollen skal tre i kraft 12 måneder etter den dag ratifikasjoner fra to medlemsstater er blitt registrert hos Generaldirektøren. Deretter skal denne protokoll tre i kraft for en medlemsstat 12 måneder etter den dag medlemsstatens ratifikasjon er blitt registrert hos Generaldirektøren og konvensjonen skal være bindende for vedkommende medlemsstat som også omfatter artiklene 1 til 7 i denne protokoll.

Artikkel 9

1. En medlemsstat som har ratifisert denne protokoll kan si den opp når som helst når konven-

to denunciation in accordance with its Article 25, by an act communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration.

Denunciation of the Convention in accordance with its Article 25 by a Member which has ratified this Protocol shall *ipso jure* involve the denunciation of this Protocol.

Any denunciation of this Protocol in accordance with paragraphs 1 or 2 of this Article shall not take effect until one year after the date on which it is registered.

Article 10

The Director-General of the International Labour Office shall notify all Members of the International Labour Organization of the registration of all ratifications and acts of denunciation communicated by the Members of the Organization.

When notifying the Members of the Organization of the registration of the second ratification, the Director-General shall draw the attention of the Members of the Organization to the date upon which the Protocol shall come into force.

Article 11

The Director-General of the International Labour Office shall communicate to the Secretary-General of the United Nations, for registration in accordance with article 102 of the Charter of the United Nations, full particulars of all ratifications and acts of denunciation registered by the Director-General in accordance with the provisions of the preceding articles.

Article 12

The English and French versions of the text of this protocol are equally authoritative.

sjonen er åpen for slik oppsigelse i samsvar med artikkel 25, ved å sende melding om dette til Generaldirektøren for Det internasjonale arbeidsbyrå for registrering.

2. En medlemsstats oppsigelse av konvensjonen i samsvar med artikkel 25, som har ratifisert denne protokoll, skal i seg selv innebære øyeblikkelig oppsigelse av denne protokoll.
3. Enhver oppsigelse av denne protokoll i samsvar med punktene 1 og 2 i denne artikkel, skal ikke tre i kraft før ett år etter den dag den ble registrert.

Artikkel 10

1. Generaldirektøren for Det internasjonale arbeidsbyrå skal underrette alle medlemsstater av Den internasjonale arbeidsorganisasjon om registrering av alle ratifikasjoner og oppsigelser som er oversendt av organisasjonens medlemsstater.

2. Når Generaldirektøren underretter medlemsstatene i organisasjonen om registreringen av den andre ratifikasjon, skal medlemsstatene gjøres oppmerksom på hvilken dato protokollen vil tre i kraft.

Artikkel 11

Generaldirektøren for Det internasjonale arbeidsbyrå skal oversende De forente nasjoners generalsekretær fullstendige opplysninger om alle ratifikasjoner og oppsigelser som er registrert av Generaldirektøren etter bestemmelsene i de foregående artikler, med sikte på registrering i samsvar med artikkel 102 i De forente nasjoners pakt.

Artikkel 12

Den engelske og franske versjon av protokollen har samme gyldighet.

Vedlegg 3

Recommendation concerning the List of Occupational Diseases and the Recording and Notification of Occupational Accidents and Diseases

The General Conference of the International Labour Organization,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its 90th Session on 3. June 2002, and

Noting the provisions of the Occupational Safety and Health Convention and Recommendation, 1981, and the Occupational Health Services Convention and Recommendation, 1985, and

Noting also the list of occupational diseases as amended in 1980 appended to the Employment Injury Benefits Convention, 1964, and

Having regard to the need to strengthen identification, recording and notification procedures for occupational accidents and diseases, with the aim of identifying their causes, establishing preventive measures, promoting the harmonization of recording and notification systems, and improving the compensation process in the case of occupational accidents and occupational diseases, and

Having regard to the need for a simplified procedure for updating a list of occupational diseases, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to the recording and notification of occupational accidents and diseases, and to the regular review and updating of a list of occupational diseases, which is the fifth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of a Recommendation;

adopts this twentieth day of June of the year two thousand and two the following Recommendation, which may be cited as the List of Occupational Diseases Recommendation, 2002.

1. In the establishment, review and application of systems for the recording and notification of occupational accidents and diseases, the competent authority should take account of the

Rekommandasjon om listen over yrkessykdommer og registrering og melding av arbeidsulykker og yrkessykdommer

Den internasjonale arbeidsorganisasjonens generalkonferanse

som Det internasjonale arbeidsbyråets styre har sammenkalt i Genève og som trådte sammen til sin 90. sesjon 3. juni 2002,

som merker seg bestemmelsene i Konvensjon om sikkerhet og helse i arbeidslivet, 1981, og Konvensjon og Rekommandasjon om bedriftshelsetjeneste, 1985, og

som også merker seg listen over yrkessykdommer med endringer fra 1980 som er vedlagt Konvensjon om yrkesskadetrygd, 1964, og

som tar i betraktning behovet for å styrke rutine for påvisning, registrering og melding av arbeidsulykker og yrkessykdommer, med sikte på å fastslå årsakene, etablere forebyggende tiltak, fremme harmonisering av registrerings- og meldingssystemer og å forbedre erstatningsprosessen ved arbeidsulykker og yrkesskader, og

som tar i betraktning behovet for en forenklet prosedyre for å oppdatere en liste over yrkessykdommer, og

som har besluttet å vedta visse forslag om registrering og melding av arbeidsulykker og yrkessykdommer samt regelmessig gjennomgang og oppdatering av en liste over yrkessykdommer, punkt fem på dagsorden for sesjonen, og

som har besluttet at disse forslagene skal utformes som en rekommandasjon,

vedtar i dag den 20. juni 2002 følgende rekommandasjon, kalt Rekommandasjon om liste over yrkessykdommer, 2002.

1. Ved oppretting, revisjon og anvendelse av systemer for registrering og melding av arbeidsulykker og yrkesskader bør vedkommende myndighet ta hensyn til retningslinjene fra

1996 Code of practice on the recording and notification of occupational accidents and diseases, and other codes of practice or guides relating to this subject that are approved in the future by the International Labour Organization.

A national list of occupational diseases for the purposes of prevention, recording, notification and, if applicable, compensation should be established by the competent authority, in consultation with the most representative organizations of employers and workers, by methods appropriate to national conditions and practice, and by stages as necessary. This list should:

- a) for the purposes of prevention, recording, notification and compensation comprise, at the least, the diseases enumerated in Schedule I of the Employment Injury Benefits Convention, 1964, as amended in 1980;
- b) comprise, to the extent possible, other diseases contained in the list of occupational diseases as annexed to this Recommendation; and
- c) comprise, to the extent possible, a section entitled «Suspected occupational diseases».

The list as annexed to this Recommendation should be regularly reviewed and updated through tripartite meetings of experts convened by the Governing Body of the International Labour Office. Any new list so established shall be submitted to the Governing Body for its approval, and upon approval shall replace the preceding list and shall be communicated to the Members of the International Labour Organization.

The national list of occupational diseases should be reviewed and updated with due regard to the most up-to-date list established in accordance with Paragraph 3 above.

Each Member should communicate its national list of occupational diseases to the International Labour Office as soon as it is established or revised, with a view to facilitating the regular review and updating of the list of occupational diseases annexed to this Recommendation.

Each Member should furnish annually to the International Labour Office comprehensive statistics on occupational accidents and diseases and, as appropriate, dangerous occurrences and commuting accidents with a view to facilitating the international exchange and comparison of these statistics.

1996 om registrering og melding av arbeidsulykker og yrkessykdommer, og andre retningslinjer eller veiledninger angående dette som i framtiden blir godkjent av Den internasjonale arbeidsorganisasjon.

2. En nasjonal liste over yrkessykdommer, beregnet på forebygging, registrering, melding og eventuell erstatning, bør settes opp av vedkommende myndighet i samråd med de mest representative arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene etter metoder tilpasset forholdene og praksis i det enkelte land, om nødvendig trinnvis. Denne listen bør:

- a) med tanke på forebygging, registrering, melding og erstatning, som et minstemål omfatte de sykdommene som er oppført i *Schedule I* i Konvensjon om yrkesskade-trygd, 1964, med endringer fra 1980,
- b) i størst mulig grad omfatte andre sykdommer som står på listen over yrkessykdommer som følger som vedlegg til denne rekommendasjon, og
- c) så vidt mulig omfatte et kapittel kalt «Sykdommer som mistenkes for å være yrkesbetinget».

3. Listen som er vedlagt denne rekommendasjon bør regelmessig gjennomgås og oppdateres i trepartsmøter mellom eksperter innkalt av styret for Det internasjonale arbeidsbyrå. Nye lister opprettet på denne måten skal forelegges styret for godkjenning, og skal etter godkjenning avløse foregående liste og oversendes medlemmene av Den internasjonale arbeidsorganisasjon.

4. Den nasjonale listen over yrkessykdommer bør gjennomgås og ajourføres idet det tas tilbørlig hensyn til den mest oppdaterte liste som er utarbeidet i samsvar med nr. 3 ovenfor.

5. Hvert medlem bør oversende sin nasjonale liste over yrkessykdommer til Det internasjonale arbeidskontor så snart den er satt opp eller revidert, med sikte på å legge til rette for regelmessig gjennomgang og oppdatering av listen over yrkessykdommer som er vedlagt denne rekommendasjon.

6. Hvert medlem bør årlig forelegge Det internasjonale arbeidsbyrå omfattende statistikker over arbeidsulykker og yrkessykdommer, i aktuelle tilfeller også farlige hendelser og arbeidsreiseulykker, med sikte på å legge til rette for internasjonal utveksling og sammenlikning av slike statistikker.

Annex

List of occupational diseases**1 Diseases caused by agents***1.1 Diseases caused by chemical agents*

1.1.1 Diseases caused by beryllium or its toxic compounds

1.1.2 Diseases caused by cadmium or its toxic compounds

1.1.3 Diseases caused by phosphorus or its toxic compounds

1.1.4 Diseases caused by chromium or its toxic compounds

1.1.5 Diseases caused by manganese or its toxic compounds

1.1.6 Diseases caused by arsenic or its toxic compounds

1.1.7 Diseases caused by mercury or its toxic compounds

1.1.8 Diseases caused by lead or its toxic compounds

1.1.9 Diseases caused by fluorine or its toxic compounds

1.1.10 Diseases caused by carbon disulphide

1.1.11 Diseases caused by the toxic halogen derivatives of aliphatic or aromatic hydrocarbons

1.1.12 Diseases caused by benzene or its toxic homologues

1.1.13 Diseases caused by toxic nitro- and amino-derivatives of benzene or its homologues

1.1.14 Diseases caused by nitroglycerine or other nitric acid esters

1.1.15 Diseases caused by alcohols, glycols or ketones

1.1.16 Diseases caused by asphyxiants: carbon monoxide, hydrogen cyanide or its toxic derivatives, hydrogen sulphide

1.1.17 Diseases caused by acrylonitrile

1.1.18 Diseases caused by oxides of nitrogen

1.1.19 Diseases caused by vanadium or its toxic compounds

1.1.20 Diseases caused by antimony or its toxic compounds

1.1.21 Diseases caused by hexane

1.1.22 Diseases of teeth caused by mineral acids

1.1.23 Diseases caused by pharmaceutical agents

Vedlegg

Liste over yrkessykdommer**1. Sykdommer forårsaket av agenser***1.1. Sykdommer forårsaket av kjemiske agenser*

1.1.1. Sykdommer forårsaket av beryllium eller dets giftige forbindelser

1.1.2. Sykdommer forårsaket av kadmium eller dets giftige forbindelser

1.1.3. Sykdommer forårsaket av fosfor eller dets giftige forbindelser

1.1.4. Sykdommer forårsaket av krom eller dets giftige forbindelser

1.1.5. Sykdommer forårsaket av mangan eller dets giftige forbindelser

1.1.6. Sykdommer forårsaket av arsenikk eller dets giftige forbindelser

1.1.7. Sykdommer forårsaket av kvikksølv eller dets giftige forbindelser

1.1.8. Sykdommer forårsaket av bly eller dets giftige forbindelser

1.1.9. Sykdommer forårsaket av fluor eller dets giftige forbindelser

1.1.10. Sykdommer forårsaket av karbondisulfid

1.1.11. Sykdommer forårsaket av de giftige halogenderivatene av alifatiske eller aromatiske hydrokarboner

1.1.12. Sykdommer forårsaket av benzen eller dets giftige homologe forbindelser

1.1.13. Sykdommer forårsaket av giftige nitro- og aminoderivater av benzen eller dets homologe forbindelser

1.1.14. Sykdommer forårsaket av nitroglyserin eller andre salpetersyreestere

1.1.15. Sykdommer forårsaket av alkoholer, glykoler eller ketoner

1.1.16. Sykdommer forårsaket av kvelegasser: karbonmonoksid, hydrogencyanid eller dets giftige derivater, hydrogensulfid

1.1.17. Sykdommer forårsaket av akrylnitril

1.1.18. Sykdommer forårsaket av oksider av nitrogen

1.1.19. Sykdommer forårsaket av vanadium eller dets giftige forbindelser

1.1.20. Sykdommer forårsaket av antimon eller dets giftige forbindelser

1.1.21. Sykdommer forårsaket av heksan

1.1.22. Tannsykdommer forårsaket av mineral-syrer

1.1.23. Sykdommer forårsaket av farmasøytiske agenser

- 1.1.24 Diseases caused by thallium or its compounds
- 1.1.25 Diseases caused by osmium or its compounds
- 1.1.26 Diseases caused by selenium or its compounds
- 1.1.27 Diseases caused by copper or its compounds
- 1.1.28 Diseases caused by tin or its compounds
- 1.1.29 Diseases caused by zinc or its compounds
- 1.1.30 Diseases caused by ozone, phosgene
- 1.1.31 Diseases caused by irritants: benzoquinone and other corneal irritants
- 1.1.32 Diseases caused by any other chemical agents not mentioned in the preceding items 1.1.1 to 1.1.31, where a link between the exposure of a worker to these chemical agents and the diseases suffered is established

1.2 Diseases caused by physical agents

- 1.2.1 Hearing impairment caused by noise
- 1.2.2 Diseases caused by vibration (disorders of muscles, tendons, bones, joints, peripheral blood vessels or peripheral nerves)
- 1.2.3 Diseases caused by work in compressed air
- 1.2.4 Diseases caused by ionizing radiations
- 1.2.5 Diseases caused by heat radiation
- 1.2.6 Diseases caused by ultraviolet radiation
- 1.2.7 Diseases caused by extreme temperature (e.g. sunstroke, frostbite)
- 1.2.8 Diseases caused by any other physical agents not mentioned in the preceding items 1.2.1 to 1.2.7, where a direct link between the exposure of a worker to these physical agents and the diseases suffered is established

1.3 Diseases caused by biological agents

- 1.3.1 Infectious or parasitic diseases contracted in an occupation where there is a particular risk of contamination

Diseases by target organ systems

1.1 Occupational respiratory diseases

- 1.1.1 Pneumoconioses caused by sclerogenic mineral dust (silicosis, anthraco-silicosis, asbestosis)

- 1.1.24. Sykdommer forårsaket av thallium eller dets forbindelser
- 1.1.25. Sykdommer forårsaket av osmium eller dets forbindelser
- 1.1.26. Sykdommer forårsaket av selen eller dets forbindelser
- 1.1.27. Sykdommer forårsaket av kobber eller dets forbindelser
- 1.1.28. Sykdommer forårsaket av tinn eller dets forbindelser
- 1.1.29. Sykdommer forårsaket av sink eller dets forbindelser
- 1.1.30. Sykdommer forårsaket av ozon, fosgen
- 1.1.31. Sykdommer forårsaket av irritantier: benzokinon og andre hornhinneirritantier
- 1.1.32. Sykdommer forårsaket av andre kjemiske agenser som ikke er nevnt under 1.1.1 til 1.1.31 ovenfor, hvor det er påvist en sammenheng mellom de sykdommer en arbeidstaker lider av og det at vedkommende har vært utsatt for disse kjemiske agensene

1.2. Sykdommer forårsaket av fysiske agenser

- 1.2.1. Hørselssvekkelse forårsaket av støy
- 1.2.2. Sykdommer forårsaket av vibrasjoner (forstyrrelser i muskler, sener, ben, ledd, perifere blodkar og perifere nerver)
- 1.2.3. Sykdommer forårsaket av arbeid i trykkluft
- 1.2.4. Sykdommer forårsaket av ioniserende stråling
- 1.2.5. Sykdommer forårsaket av varmestråling
- 1.2.6. Sykdommer forårsaket av ultrafiolett stråling
- 1.2.7. Sykdommer forårsaket av ekstreme temperaturer (f.eks. heteslag, forfrysning)
- 1.2.8. Sykdommer forårsaket av andre fysiske agenser som ikke er nevnt under 1.2.1 til 1.2.7 ovenfor, hvor det er påvist en direkte sammenheng mellom de sykdommer en arbeidstaker lider av og det at vedkommende har vært utsatt for disse fysiske agensene

1.3. Sykdommer forårsaket av biologiske agenser

- 1.3.1. Infeksiøse eller parasittiske sykdommer man kan pådra seg i et yrke der det er spesiell risiko for forurensning

2. Sykdommer etter angrepne organsystemer

2.1. Yrkesbetingede åndedrettsykdommer

- 2.1.1. Pneumokonioser forårsaket av sklerogent mineralstøv (silikose, antrako-silikose, asbestose)

and silicotuberculosis, provided that silicosis is an essential factor in causing the resultant incapacity or death

2.1.2 Bronchopulmonary diseases caused by hard-metal dust

2.1.3 Bronchopulmonary diseases caused by cotton, flax, hemp or sisal dust (byssinosis)

2.1.4 Occupational asthma caused by recognized sensitizing agents or irritants inherent to the work process

2.1.5 Extrinsic allergic alveolitis caused by the inhalation of organic dusts, as prescribed by national legislation

2.1.6 Siderosis

2.1.7 Chronic obstructive pulmonary diseases

2.1.8 Diseases of the lung caused by aluminium

2.1.9 Upper airways disorders caused by recognized sensitizing agents or irritants inherent to the work process

2.1.10 Any other respiratory disease not mentioned in the preceding items 2.1.1 to 2.1.9 caused by an agent where a direct link between the exposure of a worker to this agent and the disease suffered is established

2.2 Occupational skin diseases

2.2.1 Skin diseases caused by physical, chemical or biological agents not included under other items

2.2.2 Occupational vitiligo

2.3 Occupational musculo-skeletal disorders

2.3.1 Musculo-skeletal diseases caused by specific work activities or work environment where particular risk factors are present

Examples of such activities or environment include:

- a) rapid or repetitive motion
- b) forceful exertion
- c) excessive mechanical force concentration
- d) awkward or non-neutral postures
- e) vibration

Local or environmental cold may increase risk

3 Occupational cancer

3.1 Cancer caused by the following agents

3.1.1 Asbestos

3.1.2 Benzidine and its salts

3.1.3 Bis chloromethyl ether (BCME)

3.1.4 Chromium and chromium compounds

og silikotuberkulose, forutsatt at silikose er en vesentlig del av årsaken til påfølgende uførhet eller død

2.1.2. Bronkopulmonale sykdommer forårsaket av hardmetallstøv

2.1.3. Bronkopulmonale sykdommer forårsaket av bomull, lin, hamp eller sisalstøv (byssinose)

2.1.4. Yrkesbetinget astma forårsaket av anerkjente sensibiliseringsagenser eller irritantier som inngår i arbeidsprosessen

2.1.5. Ytre allergisk alveolitt forårsaket av innånding av organisk støv, som foreskrevet i nasjonal lovgivning

2.1.6. Siderose

2.1.7. Kroniske obstruktive lungesykdommer

2.1.8. Lungesykdommer forårsaket av aluminium

2.1.9. Forstyrrelser i øvre luftveier forårsaket av anerkjente sensibiliseringsagenser eller irritantier som inngår i arbeidsprosessen

2.1.10. Andre luftveissykdommer som ikke er nevnt under 2.1.1 til 2.1.9 ovenfor, forårsaket av en agens hvor det er påvist en direkte sammenheng mellom sykdommen en arbeidstaker lider av og det at vedkommende har vært utsatt for agensen

2.2. Yrkesbetingede hudsykdommer

2.2.1. Hudsykdommer forårsaket av fysiske, kjemiske eller biologiske agenser som ikke faller inn under andre punkter

2.2.2. Yrkesbetinget vitiligo

2.3. Yrkesbetingede muskel- og skjelettforstyrrelser

2.3.1. Muskel- og skjelettsykdommer forårsaket av bestemte yrkesaktiviteter eller arbeidsmiljø der spesielle risikofaktorer er til stede

Eksempler på slike aktiviteter eller miljøfaktorer er:

- a) hurtige eller ensformige bevegelser
- b) kraftanstrengelser
- c) overdreven mekanisk kraftkonsentrasjon
- d) unaturlige eller ikke-nøytrale arbeidsstillinger
- e) vibrasjon

Lokal eller miljøbetinget kulde kan øke risikoen

3. Yrkesbetinget kreft

3.1. Kreft forårsaket av følgende agenser

3.1.1. Asbest

3.1.2. Benzidin og dets salter

3.1.3. Bisklormetyleter (BCME)

3.1.4. Krom og kromforbindelser

3.1.5 Coal tars, coal tar pitches or soots	3.1.5. Kulltjære, bek eller sot av kulltjære
3.1.6 Beta-naphthylamine	3.1.6. Betanaftylamin
3.1.7 Vinyl chloride	3.1.7. Vinylklorid
3.1.8 Benzene or its toxic homologues	3.1.8. Benzen eller dets giftige homologe forbindelser
3.1.9 Toxic nitro- and amino-derivatives of benzene or its homologues	3.1.9. Giftige nitro- og aminoderivater av benzen eller dets homologe forbindelser
3.1.10 Ionizing radiations	3.1.10. Ioniserende stråling
3.1.11 Tar, pitch, bitumen, mineral oil, anthracene, or the compounds, products or residues of these substances	3.1.11. Tjære, bek, bitumen, mineralolje, antracen eller forbindelser, produkter eller rester av disse stoffene
3.1.12 Coke oven emissions	3.1.12. Koksovnutslipp
3.1.13 Compounds of nickel	3.1.13. Nikkelforbindelser
3.1.14 Wood dust	3.1.14. Trestøv
3.1.15 Cancer caused by any other agents not mentioned in the preceding items 3.1.1 to 3.1.14, where a direct link between the exposure of a worker to this agent and the cancer suffered is established	3.1.15. Kreft forårsaket av andre agenser som ikke er nevnt under 3.1.1 til 3.1.14 ovenfor, hvor det er påvist en direkte sammenheng mellom kreft som en arbeidstaker lider av og det at vedkommende har vært utsatt for en slik agens

Other diseases

4.1 Miners' nystagmus

4. Andre sykdommer

4.1. Nystagmus hos gruvarbeidere

